Programma van Toetsing en Afsluiting

havo 5 (instroom)

mavo / havo/ vwo
Erasmus College
Zoetermeer

Versie juli 2026
Instemming MR op 06 juli 2026

Inhoudsopgave

1 Voorwoord 4
2 Overzicht van alle vakken met een PTA 5
3 PTA's per vak 6
3.1 Biologie (V4) 7
3.2 Bewegen, sport en maatschappij (V4 / V5) 8
3.3 Geschiedenis (V4) 9
3.4 Geschiedenis (V5) 10
3.5 Maatschappijleer (V4) 11
3.6 Maatschappijleer (V5) 12
3.7 Natuurkunde 13
4 Examenreglement 14
Artikel 1. Algemeen 14
Artikel 2. Inhoud van het Eindexamen 18
Artikel 3. Het schoolexamen en het examendossier 20
Artikel 4. Het centraal examen 27
Artikel 5. Uitslag, herkansing en diplomering 30
Artikel 6. Overige bepalingen 34
Artikel 7. Voorlichting 35
Artikel 8. Duplicaten van diploma's en cijferlijsten 35
Artikel 9. Slotbepaling 35

1 Voorwoord

Beste leerling,

Voor je ligt het PTA-boekje. Het PTA is het Programma van Toetsing en Afsluiting. In dit boekje kun je per vak terugvinden welke toetsen meetellen voor het Schoolexamen (SE). Het cijfer op je diploma bestaat voor de helft uit je SE-cijfer, de andere helft behaal je tijdens het Centraal Examen (CE).

Een aantal vakken heeft geen Centraal Eindexamen en zijn de zogenaamde afsluitvakken. De schoolexamencijfers die je daarvoor haalt, komen dus direct op je examen-cijferlijst. Het zijn dus belangrijke toetsen. De afsluitvakken zijn in dit overzicht **vet** gedrukt.

Dit PTA-boekje bevat de volgende onderdelen:

Hoofdstuk 2: Overzicht van alle vakken met een PTA
Hoofdstuk 3: De PTA's per vak
Hoofdstuk 4: Examenreglement

Neem dit boekje goed door. Wij verwachten dat je de PTA's en het Examenreglement dat daarbij hoort kent en dat je je daar aan houdt! Mocht je vragen hebben over het PTA van een bepaald vak, neem dan contact op met je vakdocent. Die kan het je precies uitleggen. Mocht je vragen hebben over het examenreglement, neem dan contact op met je mentor of je teamleider.

Wij wensen je veel succes dit schooljaar!

Met vriendelijke groet,

De schoolleiding van het Erasmus College

2 Overzicht van alle vakken met een PTA

Vak / Leerlaag	M3	M4	H4	H5	V4	V5	V6
AK	JA	JA	JA	JA		JA	JA
BE				JA		JA	JA
BHa		JA					
BI		JA	JA	JA		JA	JA
BS			JA	JA	JA	JA	JA
BTe		JA					
CKV	JA		JA		JA	JA	
DU		JA		JA			JA
EC	JA	JA		JA		JA	JA
EN		JA		JA		JA	JA
FA	JA	JA		JA			JA
GR					JA	JA	JA
GS		JA	JA	JA	JA	JA	JA
HA				JA			JA
LA					JA	JA	JA
LO		JA		JA		JA	JA
LO2	JA	JA					
LOB	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA
MA/WO	JA		JA		JA	JA	
MU				JA		JA	JA
MW/MK		JA		JA			JA
NA / NASK 1	JA	JA	JA	JA		JA	JA
NE		JA		JA			JA
PWS				JA			JA
RE		JA		JA			
SK / NASK 2		JA		JA			JA
TE				JA			JA
WA				JA		JA	JA
WB				JA		JA	JA
WC						JA	JA
WD					JA	JA	JA
WI	JA	JA					

3 PTA's per vak

We onderscheiden binnen het PTA de volgende toetsvormen:

ST	Schriftelijke Toets
SP	Spreekvaardigheidstoets
LU	Luistervaardigheidstoets
PO	Praktische Opdracht
HD	Handelingsdeel

3.1 Biologie (V4 / V5)

In te halen PTA-werk eerdere schooljaren

Leerstof	*Eindterm*	*Rapport-code*	*PTA-code*	*Tijd*	*Her*	*weging*
BvJ T5 Regeling en T6 Waarneming en gedrag	A5, A8, M2.1.4, O4.1,O4.2,O5.1,O5.2.		ST1	90	Ja	10

Toelichting;	

3.2 Bewegen, sport en maatschappij (V4 / V5)

PTA Periode 1/2/3

Toetsen	*Eindterm*	*PTA code*	*Rap code*	*Tijd*	*Her*	*Weging*
Toets 1		ST1 + ST2		90	Ja	10

Toelichting;	Toets bestaat uit onderdelen uit het boek + praktijk. Dit dient ingehaald te worden voor SE1.

PTA Periode 1/2/3

Onderstaande praktische opdrachten worden overgenomen uit V4/V5

Praktische opdrachten	*Eindterm*	*PTA code*	*Rap code*	*Tijd*	*Her*	*Weging*
Handbal	1 + 2	P01		270	nee	4
Softbal	1 + 2	P02		270	nee	4
Turnen: Springen	1 + 3	P03		225	nee	4
Steps	4	P04		180	nee	3
Hink-stap-sprong of hoogspringen	5	P05		135	nee	3
Discuswerpen of kogelstoten	5	P06		135	nee	3
***Praktische opdrachten die beoordeeld moeten worden**:*						
Scheidsrechteren	9	P07		90	nee	3
Organiseren sportdag (verslag)	10	P08		180	nee	6

Toelichting;	In de tijd dat de leerlingen werken aan het trainingsprogramma van 5H PTA werkt deze leerling aan het sportdag verslag.

3.3 Geschiedenis (V4)

In te halen PTA-werk eerdere schooljaren

Leerstof	*Eindterm*	*Rapport-code*	*PTA-code*	*Tijd*	*Her*	*weging*
Toets tijdvak 1 t/m 4 (PW periode B)	A, E	AT1		45	Nee	10
Toets tijdvak 5 t/m 7 (Testweek 3)	A	BT1		90	Nee	10
Excursie 'Politiek in een halve dag'	D	HD3				O/V

3.4 Geschiedenis (V5)

In te halen PTA-werk eerdere schooljaren

Leerstof						*Weging*
Toets tijdvak 1 t/m 4 (Periode B, 4V)	A, E	BP1	’24-‘25	45	Nee	10
Toets tijdvak 5 t/m 8 (Testweek 3, 4V)	A	CT1	’24-‘25	90	Nee	10
Excursie ‘Politiek in een halve dag’ O/V OVERNEMEN 4V	D	HD3	’24-‘25	-	Nee	O/V

3.5 Maatschappijleer (V4)

PTA voorgaande schooljaren	Weging
In 4 vwo zijn de onderdelen **politieke besluitvorming (ST1)** en **rechtsstaat (ST2)** getoetst en beoordeeld, evenals de **Praktische Opdracht (PO1)**; een onderzoek naar een maatschappelijk probleem en een presentatie en debat over dit maatschappelijk probleem. Deze onderdelen worden opnieuw beoordeeld.	60

PTA Periode I						
Leerstof	*Eindterm*	*PTA code*	*Rap code*	*Tijd*	*Her*	*Weging*
Schrijfopdracht verzorgingsstaat*	D	ST3		n.v.t	Ja	20
Schrijfopdracht pluriforme samenleving*	E	ST4		n.v.t.	ja	20

Toelichting:
*deze schrijfopdrachten moeten voor de herfstvakantie worden afgerond.
Leerlingen zoeken in week 0 contact met een docent maatschappijleer en maken bindende afspraken.

Totale weging:	100

3.6 Maatschappijleer (V5)

PTA voorgaande schooljaren	Weging
In 4 vwo zijn de onderdelen **politieke besluitvorming (ST1)** en **rechtsstaat(ST2)** getoetst en beoordeeld, evenals de **Praktische Opdracht(PO1)**; een onderzoek naar een maatschappelijk probleem en een presentatie en debat over dit maatschappelijk probleem. In 5 vwo zijn de **verzorgingsstaat (ST3)** en **pluriforme samenleving (ST4)** afgesloten met een kennistoets. Daarnaast werd over de **pluriforme samenleving een schrijfopdracht (PO2)** gedaan en is er **gedebatteerd en daarop gereflecteerd (PO3)**. Deze onderdelen worden opnieuw beoordeeld. Leerlingen hoeven geen nieuwe opdrachten of toetsen te doen.	

Totale weging:	100

3.7 Natuurkunde

PTA Voorgaande schooljaren in te halen onderdelen:

Leerstof nog te doen	*Eindterm*	*PTA code*	*Rap code*	*Tijd*	*Her*	*Weging*
Technische Automatisering	A,G2,H,I	PO1	nvt	nvt	nee	15
Toelichting	Deze opdracht moet ingeleverd worden voor maandag 12 oktober 2026 12.00 uur ’s middags.					

4 Examenreglement

Artikel 1. Algemeen

1.1 **Examenreglement**

Het Examenreglement omvat procedurele en organisatorische regelingen ter uitvoering van het schoolexamen en het Centraal Examen alsmede enige inhoudelijke bepalingen.
Het Examenreglement wordt vastgesteld door het bevoegd gezag na instemming van de medezeggenschapsraad.
Het Examenreglement treedt in werking op 1 september 2026.
Het Examenreglement heeft een geldigheidsduur van één jaar.
Indien daarvoor aanleiding is, kan het bevoegd gezag het Examenreglement tussentijds wijzigen.

1.2 **Begripsbepalingen**

bevoegd gezag	het bestuur van de Stichting Erasmus College
bovenbouw	hiermee worden de leerjaren mavo 3 en 4, havo 4 en 5, en vwo 4, 5 en 6 bedoeld.
Commissie van Beroep	is een door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie. Deze commissie is bevoegd om te oordelen over besluiten genomen tijdens een examenjaar
de Minister	De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
de wet	de Wet voortgezet onderwijs 2020 (BWBR0044212)
directeur bovenbouw	hoofd van de bovenbouw van mavo, havo en vwo (3, 4 mavo; 4, 5 havo; 4, 5, 6 vwo), of diens plaatsvervanger
directeur/bestuurder	diegene die benoemd is tot Bestuur van de Stichting Erasmus College, of diens plaatsvervanger
eindexamen	het eindexamen bestaat voor elk vak of ander programmaonderdeel uit een schoolexamen of een centraal examen, of uit beide
examencommissie	de commissie benoemd door het bevoegd gezag heeft een aantal wettelijk bepaalde taken en bevoegdheden om zorg te dragen voor het juiste verloop van het examenjaar;
examendossier	de verzameling van alle beoordelingsgegevens van het schoolexamen
examenjaar	het cursusjaar waarin de kandidaat deelneemt aan het landelijke centraal examen
examensecretaris	de examensecretaris is benoemd door het bevoegd gezag en heeft een aantal wettelijk bepaalde taken en bevoegdheden om zorg te dragen voor het juiste verloop van het examenjaar
examenstof	de aan de kandidaat te stellen vakinhoudelijke eisen
examinator	degene die is belast met het afnemen van het examen
gecommitteerde	een gecommitteerde in de zin van artikel 2.56, van de Wet, belast met het toezicht op het eindexamen of een deel daarvan

handelingsdeel	een opdracht, al dan niet aan een vakgebonden, waarvan de beoordeling wordt afgesloten met minstens een voldoende, een noodzakelijke voorwaarde is voor de afronding van het schoolexamen
herexamen	overdoen van (bijna) het hele jaarprogramma van een vak teneinde alsnog een overgang te verkrijgen of in geval van een afsluitvak een voldoende beoordeling voor de eindexamenlijst; (alleen voor maatschappijleer in de mavo)
herkansing	het opnieuw dan wel alsnog deelnemen aan een toets van het centraal examen of het schoolexamen
in beroep gaan	bezwaar maken tegen een beslissing
Inspectie	de Inspectie, bedoeld in artikel 1b van de Wet op het onderwijstoezicht (BWBR0013800);
kandidaat	een ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen wordt toegelaten
praktische opdracht	een (vorm van) zelfstandig onderzoek of een praktische opdracht, waarvan het eindresultaat wordt getoetst en beoordeeld voor het schoolexamen
profielwerkstuk	het in artikel 1.3 bedoelde profielwerkstuk
PTA	programma van toetsing en afsluiting, d.w.z. een opsomming van alle toetsen en praktische opdrachten, die meetellen voor het schoolexamen, inclusief de momenten van afname en de zwaarte van de cijfers
school	het Erasmus College
(school voor) havo	school voor hoger algemeen vormend onderwijs
(school voor) mavo	school voor middelbaar algemeen vormend onderwijs: theoretische leerweg van het vmbo
(school voor) vwo	school voor voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
schoolexamen	Het schoolexamen is een verzameling toetsen en praktische opdrachten die gemaakt worden door leerlingen in de bovenbouw en die meetellen voor hun eindcijfer.
staatsexamencommissie	een commissie als bedoeld in artikel 2.72 van de wet
teamleider	hoofd van de resp. afdelingen mavo 3, 4; havo 4, 5; vwo 4, 5, 6
toets	een toets met schriftelijke of mondelinge vragen en opdrachten, een praktische opdracht of een handelingsopdracht, waarvan het cijfer meetelt voor het schoolexamencijfer, c.q. waarvan de beoordeling deel uitmaakt van het examendossier
Uitvoeringsbesluit	het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 (BWBR0045787)
vakken	vakken en andere programmaonderdelen

1.3 Algemene bepalingen

1.3.1 Het bevoegd gezag stelt de kandidaten van de school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een eindexamen af te leggen.

1.3.2 De teamleider en de examinatoren nemen onder verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag het eindexamen af.

1.3.3 Het bevoegd gezag deelt de Minister zo spoedig mogelijk mede welke deskundigen zijn aangewezen, welke werkzaamheden zij verrichten en voor welke periode de aanwijzing geldt. Indien de Minister binnen twee weken na ontvangst van de mededeling niet heeft meegedeeld aan het bevoegd gezag dat de Minister zijn goedkeuring onthoudt, wordt de Minister geacht de aanwijzing te hebben goedgekeurd.

1.3.4 mavo

Het eindexamen bestaat voor elk vak of ander programmaonderdeel uit een schoolexamen of een centraal examen, of uit beide

a. De leerlingen die geen wiskunde in hun vakkenpakket hebben, moeten een schoolexamen rekenen afleggen. Deze rekentoets maakt deel uit van de slaag-/ zakregeling in het eindexamen.
b. Het schoolexamen mavo omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in de desbetreffende sector. Het profielwerkstuk heeft betrekking op een onderwerp dat relevant is voor de sector waarin de kandidaat examen doet.

1.3.5 havo en vwo

Het eindexamen bestaat voor elk vak of ander programmaonderdeel uit een schoolexamen of een centraal examen, of uit beide

a. De leerlingen die geen wiskunde in hun vakkenpakket hebben, moeten een schoolexamen rekenen afleggen. Deze rekentoets maakt deel uit van de slaag-/ zakregeling in het eindexamen.
b. Het schoolexamen havo en vwo omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen. Het profielwerkstuk heeft betrekking op één vak of meer vakken. Ten minste één van deze vakken heeft een omvang van 400 uur of meer voor vwo, en 320 uur of meer voor havo.

1.3.6 Eenieder die betrokken is bij de uitvoering van het Examenreglement en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan deze het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit hoofde van zijn taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

1.3.7 De examencommissie bestaat uit vijf leden (bij publicatie):

i. Voorzitter van de examencommissie: de heer drs. T. van Wingen, directeur bovenbouw, e-mailadres: tvanwingen@erasmuscollege.nl
ii. Lid van de examencommissie: de heer H.S. Ziane, teamleider mavo 3 en 4, e-mailadres: hziane@erasmuscollege.nl en
iii. Lid van de examencommissie: de heer drs. J.J.P. Kroezen, teamleider havo 4 en 5, e-mailadres: jkroezen@erasmuscollege.nl,
iv. Lid van de examencommissie: mevrouw drs. G.H.C. van Hout, teamleider vwo 4, 5 en 6, e-mailadres: hvanhout@erasmuscollege.nl
v. Lid van de examencommissie: mevrouw S. Grimbergen, MSc, docent biologie, e-mailadres: sgrimbergen@erasmuscollege.nl.

1.3.8 De Examencommissie is verantwoordelijk voor:

a. het opstellen van een voorstel voor een examenreglement;
b. het jaarlijks een voorstel doen voor het programma van toetsing en afsluiting;
c. het borgen van het afsluitend karakter van het schoolexamen;
d. het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om te komen tot een beoordeling van het schoolexamen.

1.3.9 Commissie van Beroep is een door het bevoegd gezag van de school in te stellen commissie. Deze Commissie wordt bijeengeroepen als een leerling of diens wettelijke vertegenwoordiger bezwaar maakt tegen een beslissing van de teamleider. De Commissie van Beroep bestaat uit de directeur bovenbouw, een teamleider bovenbouw en een door het bevoegd gezag aangewezen docent. Van de Commissie van Beroep mag de betrokken teamleider c.q. docent geen deel uitmaken. Indien dat wel het geval is, wordt er door het bevoegd gezag een vervanger aangewezen. Contact met de Commissie van Beroep kan gericht worden aan de Examensecretaris, via e-mailadres: examensecretariaat@erasmuscollege.nl.

1.4 Afwijking bij de wijze van examineren

1.4.1 De examencommissie teamleider kan toestaan dat een kandidaat met een beperking het eindexamen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de examencommissie de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Deze aanpassing kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets (zowel schoolexamen als centraal examen) en/of het verstrekken van opgaven in aangepaste vorm. De voorzitter van de examencommissie doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de Inspectie. Andere afwijkingen kunnen in overleg met de inspecteur worden vastgesteld.

1.4.2 Als een kandidaat op basis van artikel 1.4.1 verlenging van de duur van het examen krijgt, krijgt de kandidaat bij een 45-minuten toets een verlenging van 10 minuten, bij een 90-minuten toets bedraagt de verlenging 20 minuten, bij 135-minuten toetsen (of langer) bedraagt de verlenging maximaal 30 minuten.

1.4.3 Het bevoegd gezag kan, indien de kandidaat de Nederlandse taal onvoldoende beheerst, afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens artikel 3.55 van het Uitvoeringsbesluit. Dit ten aanzien van de kandidaat die, met inbegrip van het

schooljaar waarin de kandidaat eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is.

1.4.4 De in de eerste zin van artikel 1.4.2 bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:

a. het vak Nederlandse taal en literatuur;
b. het vak Nederlands;
c. enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.

1.4.5 Bovenstaande afwijking bestaat uit een verlenging van de duur van desbetreffende toets van het eindexamen met ten hoogste 30 minuten. Van deze afwijking wordt mededeling gedaan aan de Inspectie.

1.4.6 De teamleider kan, na raadpleging van de Inspectie, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is en/of ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van bijzondere omstandigheden niet in staat is geweest het onderwijs in al zijn examenvakken te volgen, het eindexamen gespreid over 2 schooljaren wordt afgenomen.

Artikel 2. Inhoud van het Eindexamen

2.1 **Examenprogramma**

2.1.1 De Minister stelt voor elk van de onderwijssoorten examenprogramma's vast, waarin is opgenomen:

a. een omschrijving van de examenstof voor ieder eindexamen, welk deel van de examenstof centraal zal worden geëxamineerd en over welke examenstof het schoolexamen zich uitstrekt; en
b. het aantal en de tijdsduur van de toetsen van het Centraal Examen.

2.1.2 Een examenprogramma wordt vastgesteld per vak of per groep van vakken.

2.2 **Keuze van de eindexamenvakken**

2.2.1 De kandidaten kiezen in welke vakken zij eindexamen willen afleggen, daarbij gebonden aan de vereisten uit dit hoofdstuk. Kandidaten kunnen daarbij alleen kiezen voor vakken waarvoor het bevoegd gezag hen in de gelegenheid heeft gesteld zich op het eindexamen voor te bereiden, eventueel in samenwerking met het bevoegd gezag van een of meer andere scholen.

Voor wie niet als kandidaat is ingeschreven, geldt deze keuze voor zover het bevoegd gezag hen tot het eindexamen in die vakken toelaat.

2.2.2 De kandidaten kunnen voor zover de teamleider hen dat toestaat in meer vakken eindexamen afleggen dan in de vakken die ten minste tezamen een eindexamen vormen.

2.3 **Opbouw en vakken van profielen van mavo**

2.3.1 Elk profiel in mavo bestaat uit:

a. een gemeenschappelijk deel, dat voor alle profielen gelijk is;
b. een profieldeel, dat kenmerkend is voor dat profiel; en

c. een vrij deel, dat bestaat uit vakken en andere programmaonderdelen die de leerling kiest.

2.3.2 Bij algemene maatregel van bestuur worden voor alle profielen regels gesteld over:

a. de vakken van het gemeenschappelijk deel;
b. de vakken van de profieldelen en de vakken die het profieldeel ter keuze van de leerling zijn, voor zover het bevoegd gezag deze vakken aanbiedt; en vakken en andere programmaonderdelen die het vrije deel vormen of kan omvatten, voor zover het bevoegd gezag deze aanbiedt.

2.3.3 Bij algemene maatregel van het bestuur kunnen voor het derde leerjaar in de theoretische leerweg regels worden gesteld over het minimum aantal te volgen vakken waarin eindexamen kan worden afgelegd, en welke vakken het betreft.

2.3.4 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de mogelijkheid dat:

a. leerlingen die zijn ingeschreven voor mavo vervangende vakken kiezen van een hoger niveau dan dat van de schoolsoort of leerweg van hun inschrijving; en
b. leerlingen een of meer extra vakken volgen.

2.3.5 Het bevoegd gezag kan beslissen dat in het vrije deel alle leerlingen onderwijs in bepaalde vakken en andere programmaonderdelen volgen.

2.4 Opbouw en vakken van profielen havo en vwo

2.4.1 Elk profiel in vwo en havo bestaan uit:

a. een gemeenschappelijk deel, dat voor alle profielen gelijk is;
b. een profieldeel, dat kenmerkend is voor dat profiel; en
c. een vrij deel.

2.4.2 Bij algemene maatregel van bestuur worden voor alle profielen regels gesteld over:

a. de vakken van het gemeenschappelijk deel;
b. de vakken van het profieldeel en de vakken die in het profieldeel ter keuze van de leerling zijn, voor zover het bevoegd gezag deze vakken aanbiedt;
c. vakken en andere programmaonderdelen die het vrije deel omvat of kan omvatten, niet zijnde godsdienstonderwijs of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs aan bijzondere scholen, en voor zover het bevoegd gezag deze vakken en andere programmaonderdelen aanbiedt.

2.4.3 Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld over de mogelijkheid dat:

a. leerlingen die zijn ingeschreven voor havo in plaats van de vakken op grond van het tweede lid, overeenkomstige vakken kiezen van vwo; en
b. leerlingen een of meer extra vakken volgen.

2.4.4 Het bevoegd gezag kan beslissen dat alle leerlingen onderwijs in bepaalde vakken en andere programmaonderdelen volgen.

Artikel 3. Het schoolexamen en het examendossier

3.1 **Schoolexamen**

3.1.1 Het schoolexamen in de vakken, afsluitvakken en overige in 4Artikel 2 bedoelde programmaonderdelen, wordt afgenomen conform het Programma van Toetsing en Afsluiting.

3.1.2 Het schoolexamen begint voor de mavo in klas 3 en voor havo en vwo in klas 4.

3.1.3 Het schoolexamen in een vak waarin ook centraal examen wordt afgelegd, wordt afgesloten voor het begin van het eerste tijdvak van het centraal examen.

3.1.4 Het bevoegd gezag bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen begint en eindigt, met dien verstande dat de einddatum uiterlijk 10 kalenderdagen voor aanvang centraal examen is bepaald. Deze data worden opgenomen in het Programma van Toetsing en Afsluiting.

3.1.5 Deelname aan de geplande schoolexamentoetsen is verplicht voor de kandidaten. Deze verplichting bestaat eveneens voor het inleveren van praktische opdrachten en het voldoen aan handelingsdelen op of voor de deadline.

3.2 **Mededelingen cijfers schoolexamen mavo**

3.2.1 Voor aanvang van het centraal examen mavo maakt de teamleider aan de kandidaat bekend, voor zover van toepassing:

a. welke cijfers de kandidaat heeft behaald voor het schoolexamen;
b. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld; en
c. de beoordeling van het profielwerkstuk en de handelingsdelen.

De kandidaat tekent voor ontvangst van dit resultatenoverzicht.

3.2.2 Het profielwerkstuk en de deelvakken lichamelijke opvoeding en kunstvakken 1 uit het gemeenschappelijke deel van elke sector worden beoordeeld met onvoldoende, voldoende of goed. Voor deze deelvakken geldt dat de beoordeling uitgaat van de mogelijkheden van de kandidaat en gebeurt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van deze deelvakken; de beoordelingen worden opgenomen in diens examendossier.

3.2.3 De handelingsdelen, behorend tot het schoolexamen, worden afgesloten met minstens een beoordeling ''voldoende''; de beoordeling wordt opgenomen in het examendossier van de kandidaat.

3.2.4 Rekenen maakt onderdeel uit van het vak wiskunde. Leerlingen zonder wiskunde in hun pakket moeten het schoolexamen rekenen afgelegd hebben.

3.3 **Mededelingen cijfers schoolexamen havo en vwo**

3.3.1 Voor aanvang van het centraal examen havo en vwo maakt de teamleider aan de kandidaat bekend, voor zover van toepassing:

a. welke cijfers de kandidaat heeft behaald voor het schoolexamen;
b. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld; en
c. de beoordeling van de handelingsdelen.

De kandidaat tekent voor ontvangst van dit resultatenoverzicht.

3.3.2 Het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijke deel van elk profiel wordt beoordeeld met onvoldoende, voldoende of goed. Voor dit vak geldt dat de beoordeling uitgaat van de mogelijkheden van de kandidaat en gebeurt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van dit vak; de beoordeling wordt opgenomen in diens examendossier.

3.3.3 Het combinatiecijfer is het rekenkundig gemiddelde van de afgeronde eindcijfers van de vakken/onderdelen: maatschappijleer, het profielwerkstuk en culturele en kunstzinnige vorming. Indien de vwo-kandidaat in de vakken Grieks en/of Latijn eindexamen doet, heeft het combinatiecijfer betrekking op het vak maatschappijleer en het profielwerkstuk. Dit combinatiecijfer vormt een onderdeel van de slaag/zak-regeling.

3.3.4 De handelingsdelen, behorend tot het schoolexamen, worden afgesloten met minstens een beoordeling ''voldoende''; de beoordeling wordt opgenomen in het examendossier van de kandidaat.

3.3.5 Rekenen maakt onderdeel uit van het vak wiskunde. Leerlingen zonder wiskunde in hun pakket moeten het schoolexamen rekenen afgelegd hebben.

3.4 Herkansing (toetsen) schoolexamen

3.4.1 In het leerjaar 3 en 4 mavo, 4 en 5 havo en 4, 5 en 6 vwo hebben kandidaten recht op drie herkansingen per cursusjaar; per periode éénmaal.

Voor de herkansingen geldt:

a. Herkansingen voor delen van het schoolexamen kunnen slechts worden gedaan als in het PTA de mogelijkheid daartoe is aangegeven.
b. Herkansingen mogen alleen betrekking hebben op in de desbetreffende periode behandelde en getoetste stof.
c. Elk deel van een schoolexamen mag slechts éénmaal worden herkanst. In geval van een herkansing telt het hoogst behaalde cijfer.

3.4.2 Na elke periode informeert de teamleider de kandidaten over de te herkansen toetsen en krijgen de kandidaten de kans om zich op te geven voor een herkansing. Dit dient te gebeuren vóór een door de teamleider bepaald tijdstip. Verzoeken tot herkansing ingediend na dit moment, kunnen door de teamleider worden geweigerd.

3.4.3 De teamleider stelt de kandidaat, die aan het mavo-examen deelneemt, éénmaal in de gelegenheid een herexamen af te leggen in het vak maatschappijleer, indien de kandidaat voor dat vak een eindcijfer heeft behaald lager dan een 6.

3.4.4 Het hoogste van de cijfers behaald bij het herexamen maatschappijleer mavo en het schoolexamen (eindcijfer) geldt als definitief eindcijfer voor het betreffende schoolexamen.

3.4.5 Een kandidaat die is afgewezen voor het eindexamen, mag bij het opnieuw plaatsnemen in het examenjaar **één** herkansing van een herkansbaar PTA-onderdeel uit de voorexamenklas maken om de kans van slagen te vergroten. De betreffende kandidaat wordt hiertoe uitgenodigd door de teamleider. De teamleider vermeldt bij de uitnodiging een uiterste aanmelddatum. Verzoeken tot herkansing ingediend na dit moment kunnen door de teamleider worden geweigerd.

3.4.6 Kandidaten, die na de laatste testweek in mavo 3, havo 4, of vwo 4 of 5 hun herkansing hebben moeten gebruiken voor een niet-PTA-test om zo alsnog aan de bevorderingsnorm te voldoen, worden bij aanvang van de cursus mavo 4, havo 5 of vwo 6 de mogelijkheid tot herkansing van een PTA-test uit de laatste periode, conform het PTA, geboden. De kandidaat treedt hierover in overleg met de betreffende vakdocent en maakt hierover vóór de herfstvakantie afspraken.

3.4.7 Alle kandidaten van mavo 3 en 4, havo 4 en 5, en vwo 4, 5 en 6 hebben periodetaken met daltonopdrachten, die verantwoord dienen te worden. De administratie daarvan wordt bijgehouden op een daltonopdrachtenkaart. De kandidaat kan het recht op een herkansing voor een deel van het schoolexamen worden ontzegd indien de kandidaat de daltonopdrachten tot dusver niet naar behoren heeft uitgevoerd.

3.4.8 Een leerling die tijdens het afnemen van een schoolexamen geoorloofd afwezig is (zie art. 3.7.1), dient het gemiste werk in te halen op de herkansingsdag. Dit betekent voor deze leerling dat het recht op de herkansing in die periode wordt opgeschort.
Een leerling waarvan het recht op herkansing opgeschort is, mag aan het einde van diens schooljaar uit elke periode waarvoor dit geldt, alsnog een werk herkansen, wanneer die leerling voldoet aan de volgende voorwaarden:

a. De leerling was geoorloofd absent.
b. De leerling heeft voor de betreffende periode geen bericht ontvangen op basis van art. 3.4.7 waarin het recht op herkansing werd ontzegd.

3.5 Cijferbepaling schoolexamen

3.5.1 Voor iedere toets waarvoor een cijfer wordt gegeven, wordt dit cijfer bepaald op één decimaal.

3.5.2 De examinator bepaalt aan de hand van de beoordelingen, bedoeld in het vorige lid, het eindoordeel over kennis, inzicht en vaardigheid van een kandidaat. Daarbij gebruikt de examinator een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10 met de daartussen liggende cijfers met één decimaal.

3.5.3 Voor de bepaling van het eindcijfer van een schoolexamen in een vak geldt de volgende afrondingsregel: het cijfer wordt afgerond op één decimaal, waarbij dat getal met 1 verhoogd wordt, indien de tweede decimaal zonder afronding 5 of hoger bedraagt (voorbeeld: 5,45… wordt 5,5).

3.6 Beroep over cijferbepaling

3.6.1 Indien de kandidaat het niet eens is met het cijfer van het schoolexamen, overlegt de kandidaat dit binnen vijf werkdagen na bespreking van het werk met de betreffende examinator. Indien dit overleg niet tot overeenstemming leidt, kan de kandidaat binnen drie werkdagen schriftelijk en met redenen omkleed bij de teamleider bezwaar maken tegen de beoordeling.

3.6.2 Alvorens een beslissing ingevolge het eerste lid wordt genomen, hoort de teamleider de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De teamleider deelt zijn beslissing mede aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk.

3.6.3 Indien de teamleider het bezwaar gegrond acht, kan deze aanbieden de oorspronkelijke beoordeling nietig te verklaren en het werk opnieuw te laten beoordelen. Geeft de kandidaat binnen drie werkdagen schriftelijk aan van dit aanbod gebruik te willen maken, wijst de teamleider een vakdocent aan die het hele werk opnieuw beoordeelt en bindend van een cijfer voorziet.

3.6.4 De kandidaat kan tegen het ongegrond verklaren van het bezwaar in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen Commissie van Beroep. Het beroep wordt binnen drie werkdagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de Commissie van Beroep ingediend. De Commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken op het beroep, tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De Commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat en de teamleider.

3.6.5 Zolang de termijn van bezwaar, genoemd in artikel 3.6.4 niet is verstreken, wordt het door de examinator gecorrigeerde werk van de kandidaat geacht deel uit te maken van het examendossier van de kandidaat. Hetzelfde geldt voor alle aantekeningen die ten grondslag liggen aan de beoordelingen. De betreffende onderdelen van het examendossier worden bewaard tot het einde van de bezwaartermijn c.q. tot op het aangetekende bezwaar een definitieve uitspraak is gevolgd.

3.7 Onregelmatigheden bij het schoolexamen

3.7.1 Het schoolexamen is een onderdeel van het eindexamen; afwezigheid van een kandidaat door ziekte of overmacht bij ieder van tevoren aangekondigd PTA-onderdeel zal alleen als gewettigd kunnen worden aangemerkt als de ouders/verzorgers vóór de aanvang van het betreffende schoolexamen de leerling absent hebben gemeld bij de absentieregistratie van school. De kandidaat moet hiertoe elke dag opnieuw ziekgemeld worden. Bij onterechte afwezigheid is er sprake van een onregelmatigheid omschreven in artikel 3.8.

3.7.2 Indien de kandidaat meer dan *dertig minuten* (90-minutentoets of langer) of *vijftien minuten* (45-minutentoets) te laat komt bij een onderdeel van het schriftelijk of praktisch SE wordt de kandidaat niet meer toegelaten. Is er sprake van een mondeling SE dan ligt de grens bij *vijf minuten*. De eindtijd van de zitting blijft ongewijzigd. Te laat komen bij een toets luistervaardigheid is niet toegestaan. De teamleider zal in overleg met de kandidaat en de examinator bepalen wanneer het niet afgelegde onderdeel van het SE wordt ingehaald. Bij onterecht te laat komen, zulks ter beoordeling van de teamleider, is er sprake van een onregelmatigheid omschreven in artikel 3.8.

3.7.3 Bij te laat of niet uitvoeren van een handelingsdeel of praktische opdracht, dan wel te laat of niet inleveren van een verslag, worden de kandidaat en de wettelijk vertegenwoordigers van de kandidaat hiervan schriftelijk op de hoogte gesteld. De kandidaat heeft dan nog drie werkdagen de tijd om het werk in te leveren of uit te voeren. Is het werk na deze termijn niet ingeleverd dan is er sprake van een onregelmatigheid omschreven in artikel 3.8.

3.7.4 Onder fraude verstaan we elk (niet-)handelen van een leerling dat erop gericht is om het vormen van een juist oordeel over zijn kennis, inzicht en vaardigheden onmogelijk te maken. Hieronder wordt onder meer verstaan:

a. het geheel of gedeeltelijk zonder aanhalingstekens en nauwkeurige bronvermelding overnemen van teksten en/of formuleringen van andere auteurs. Hiertoe behoren ook teksten die gemaakt zijn door medeleerlingen of die gegenereerd zijn door artificiële intelligentie (AI), zoals ChatGPT;
b. het door anderen laten maken van (delen van) een tekst;
c. fingeren van onderzoeksgegevens;
d. het gebruiken van eigen werk zonder verwijzing (zelfplagiaat)[1].

3.7.5 Wanneer een geval van fraude, of het vermoeden daarvan, wordt geconstateerd, geldt dit als een onregelmatigheid zoals beschreven in 3.8. Degene die de onregelmatigheid constateert, meldt deze bij de teamleider.

3.8 Maatregelen bij onregelmatigheden

3.8.1 Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het schoolexamen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de teamleider maatregelen nemen. De maatregelen die al dan niet in combinatie met elkaar genomen kunnen worden zijn:

a. het toekennen van het cijfer 1 voor een onderdeel van het schoolexamen;
b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer zittingen van het schoolexamen, hetgeen tevens ontzegging van deelname aan het centraal examen inhoudt;
c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen.

3.8.2 Alvorens een beslissing ingevolge een onregelmatigheid wordt genomen, hoort de teamleider de betrokken examinator en de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De teamleider deelt zijn beslissing zo snel mogelijk mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat, indien deze minderjarig is.

3.8.3 De kandidaat kan tegen deze beslissing van de teamleider in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen Commissie van Beroep.
Het beroep wordt binnen drie werkdagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de Commissie van Beroep ingediend.
De Commissie van Beroep stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken op het beroep, tenzij zij de termijn met reden omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De Commissie van Beroep stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het schoolexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen of opnieuw af te leggen. De Commissie van Beroep deelt haar beslissing schriftelijk mee aan de kandidaat, aan de wettelijke vertegenwoordigers van de kandidaat indien deze minderjarig is, de teamleider en de Inspectie.

[1] Onderwijs- en examenregelingen Geesteswetenschappen (bacheloropleidingen) - Universiteit Leiden

3.8.4 Indien op grond van het bepaalde in artikel 3.7 het cijfer 1 is toegekend, kan de kandidaat, in overeenkomst met de bepalingen in artikel 3.4, alsnog zijn herkansing inzetten voor dit deel van het schoolexamen.

3.9 Bijzondere omstandigheden

Indien een kandidaat aan enig onderdeel van het schoolexamen heeft deelgenomen onder bijzonder ongunstige huiselijke of persoonlijke omstandigheden, kan de kandidaat aan de teamleider verzoeken hem in de gelegenheid te stellen een hernieuwd examen in dat onderdeel te ondergaan; de kandidaat dient, ter beoordeling van de teamleider aan te tonen, dat de omstandigheden van dien aard waren, dat aan het verzoek kan worden voldaan. Dit verzoek moet binnen vijf werkdagen na bekendmaking van het resultaat gedaan worden. De teamleider laat de kandidaat binnen vijf werkdagen weten of deze gehoor geeft aan het verzoek. Bij een negatieve beslissing is de beroepsprocedure genoemd in artikel 3.8.3 van overeenkomstige toepassing.

3.10 Beoordeling onder bijzondere omstandigheden

Indien een onderdeel van het schoolexamen schriftelijk wordt afgenomen, kan de teamleider na overleg met de vaksectie bepalen, dat twee docenten onafhankelijk van elkaar het werk of een deel ervan beoordelen. Tevens kan de teamleider bepalen dat tijdens het maken van het werk twee of meer toezichthoudende docenten aanwezig zijn. Indien een onderdeel van het schoolexamen mondeling wordt afgenomen, kan de teamleider na overleg met de vaksectie bepalen, dat een tweede docent het examen bijwoont.

3.11 PTA

3.11.1 In het PTA zijn de af te nemen delen van het schoolexamen vermeld, alsmede de periode, wegingsfactoren, inleverdata, de te examineren stof en de wijze van toetsing.

3.11.2 Leerlingen die vanwege instroom schoolexamenonderdelen uit een voorgaand jaar gemist hebben, volgen een instroom-PTA. Dit is bij de teamleider op te vragen.

3.12 Voorwaarden deelname centraal examen

3.12.1 Aan het centraal examen (CE) mag pas worden deelgenomen nadat het schoolexamen is afgerond. Dat betekent dat de onderdelen die becijferd worden van een cijfer moeten zijn voorzien, dat het profielwerkstuk en de deelvakken lichamelijke opvoeding en kunstvakken 1 zijn afgesloten (mavo) en lichamelijke opvoeding (havo/vwo) met een beoordeling ‘‘voldoende’’ of ‘‘goed’’, en dat de handelingsdelen met een voldoende zijn afgesloten.

3.12.2 De cijfers van het schoolexamen waarvoor een CE bestaat, zijn cijfers met één decimaal. Deze cijfers worden per vak of deelvak gemiddeld met het eveneens op één decimaal afgeronde cijfer voor het CE.

3.13 Onregelmatigheden bij LO, kunstvakken en het profielwerkstuk

3.13.1 Een kandidaat die de vakken lichamelijke opvoeding, het profielwerkstuk en/of kunstvakken 1 (mavo), lichamelijke opvoeding (havo/vwo) niet op het door de school vastgestelde tijdstip afsluit, krijgt alsnog de gelegenheid deze vakken af te sluiten. Indien één week voor het vaststellen van de uitslag van het centraal examen (een van) genoemde vakken en/of het profielwerkstuk (mavo) nog steeds niet voldoende (is) zijn, komt op de eindexamenlijst de beoordeling "onvoldoende" te staan.

3.14 Bijzondere bepalingen voor het inleveren en beoordeling van handelingsdelen: praktische opdrachten, profielwerkstuk, verslagen, e.d.

3.14.1 Alle schriftelijk in te leveren handelingsdelen dienen in ieder geval digitaal ingeleverd te worden bij de examinator of diens plaatsvervanger.

3.14.2 De kandidaat dient een kopie van het ingeleverde werk, op papier of digitaal, in ieder geval te bewaren totdat het resultaat is vastgesteld.

3.14.3 Indien het profielwerkstuk (voor mavo) wordt beoordeeld met een 'onvoldoende', dient de kandidaat het werkstuk, met gebruikmaking van de herkansing voor schoolexamen 3, te verbeteren tot ten minste een 'voldoende'. Indien het profielwerkstuk (voor havo en vwo) wordt beoordeeld met het cijfer 3 of lager, dient de kandidaat het werkstuk, met gebruikmaking van een herkansing, te verbeteren tot ten minste een 4.

3.15 Regels in de examenruimte

3.15.1 Tijdens schoolexamens is er altijd minstens één surveillant aanwezig. Bij groepen groter dan 32 leerlingen, zijn dat er minstens twee.

3.15.2 Schoolexamenzittingen worden altijd geopend en gesloten door een lid van de examencommissie, schoolleiding of iemand die door hen afgevaardigd is.

3.15.3 Tijdens centrale toetsmomenten, schoolexamenweken en het centraal examen is het niet toegestaan om jassen, tassen, etuis, papier of elektronische apparatuur (met uitzondering van de bij het vak toegestane rekenmachine) mee de examenruimte in te nemen. Bij twijfel beslist de aanwezige directeur of diens vervanger over de toelaatbaarheid.

3.15.4 Na de start van een zitting van een school- dan wel centraal examen mag een leerling het eerste lesuur respectievelijk het eerste klokuur de zaal niet verlaten. Dit is ook het geval tijdens het laatste kwartier van de zitting van het betreffende examen.

3.15.5 Leerlingen mogen bij het beantwoorden van het examen alleen gebruikmaken van de hulpmiddelen die volgens het Examenblad zijn toegestaan, tenzij ze op het voorblad van het betreffende schoolexamen expliciet uitgesloten zijn.

3.15.6 Leerlingen zijn verantwoordelijk voor het inleveren van het gemaakte werk op de daartoe aangewezen plek. Leerlingen zorgen er daarbij voor dat:

a. elk blad voorzien is van hun naam en bij het CE ook het examennummer;
b. elk blad voorzien is van een nummering in het format "x/y";
c. Indien een leerling het werk maakt op een laptop, het werk na printen voorzien wordt van naam, nummeringen en paraaf zoals in sub a en b beschreven.

Artikel 4. Het centraal examen

4.1 **Tijdvakken centraal examen**

Het centraal examen kent drie tijdvakken: het eerste, het tweede en het derde tijdvak.

4.2 **Opgave kandidaten centraal examen**

4.2.1 De examensecretaris geeft jaarlijks vóór 15 oktober aan DUO door hoeveel kandidaten in elk vak aan het centraal examen in het eerste tijdvak zullen deelnemen.

4.2.2 De examensecretaris geeft jaarlijks ten minste 10 kalenderdagen vóór de aanvang van de centrale examens aan DUO door in welke vakken de kandidaten het centraal examen zullen afleggen en waarop is aangegeven welke cijfers de kandidaten voor het schoolexamen hebben behaald.

4.2.3 De examensecretaris kan een leerling in het jaar voorafgaand aan het eindexamenjaar of in het daaraan voorafgaande jaar, aanmelden voor deelname aan het eindexamen. Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

a. Inschrijven is alleen mogelijk na toestemming van het bevoegd gezag.
b. Inschrijven is mogelijk voor een of meerdere vakken, maar niet voor alle vakken.
c. De directeur maakt het eindcijfer van het eindexamen schriftelijk aan de examenkandidaat bekend zodra dit bekend is.
d. Indien de leerling die gebruikmaakt van de in dit artikel beschreven mogelijkheid niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de resultaten die met dit centrale examen of met deze centrale examens zijn behaald.

4.2.4 Onmiddellijk na bekendmaking van de uitslag van het eerste tijdvak meldt de examensecretaris aan DUO welke kandidaten aan het tweede tijdvak zullen deelnemen. Onmiddellijk na bekendmaking van de uitslag van het tweede tijdvak meldt de examensecretaris aan DUO welke kandidaten aan het derde tijdvak zullen deelnemen.

4.2.5 Indien voor een vak meerdere examenprogramma's zijn vastgesteld, kan een kandidaat per tijdvak slechts volgens één programma centraal examen afleggen in dat vak.

4.2.6 Het eerste tot en met het vijfde lid zijn van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de kandidaat die een gespreid eindexamen aflegt.

4.3 **Regels omtrent het centraal examen**

4.3.1 De examensecretaris zorgt ervoor dat de opgaven voor het centraal examen geheim blijven tot de aanvang van de toets waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd.

4.3.2 Tijdens een toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen, van welke aard ook, aangaande de opgaven gedaan.

4.3.3 De examensecretaris draagt er zorg voor, dat het nodige toezicht bij het centraal examen wordt uitgeoefend.

4.3.4 Zij die toezicht hebben gehouden, maken een proces-verbaal op. Zij leveren dit in bij de examensecretaris samen met het gemaakte examenwerk.

4.3.5 Een kandidaat die te laat komt, mag tot *uiterlijk* een *half* uur na de aanvang van de toets worden toegelaten.

4.4 Correctie Centraal Examen

4.4.1 De examensecretaris doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, het proces-verbaal van het examen en de verklaring eerste corrector toekomen aan de examinator in het desbetreffende vak. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de examensecretaris. De examinator past bij zijn beoordeling de normen toe alsmede de regels voor het bepalen van de cijfers die zijn voorgeschreven door de Centrale examencommissie vaststelling opgaven.

4.4.2 De examensecretaris doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal, de door de examinator en de secretaris getekende verklaring eerste corrector, en de regels voor het bepalen van de cijfers, bedoeld in het eerste lid, onmiddellijk aan de betrokken gecommitteerde toekomen.

4.4.3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past bij zijn beoordeling de regels voor het bepalen van de cijfers, bedoeld in het eerste lid, toe.

4.4.4 De Minister kan nadere voorschriften geven voor de uitvoering van de voorgaande leden.

4.4.5 De Minister kan bepalen, dat in verband met de aard van de opgaven, ter vermijding van overbelasting van de gecommitteerden dan wel ter versnelling van de examenprocedure, wordt afgeweken van de overige leden van dit artikel en van artikel 4.5.

4.5 Vaststelling score centraal examen

4.5.1 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast.

4.5.2 Indien de examinator en de gecommitteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommitteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

4.6 Niet op regelmatige wijze afgenomen centraal examen

4.6.1 Indien het centraal examen naar het oordeel van de inspectie niet op regelmatige wijze heeft plaatsgehad, kan zij besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor één of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.

4.6.2 De inspectie verzoekt de Centrale Examencommissie vaststelling opgaven nieuwe opgaven vast te stellen en bepaalt op welke wijze en door wie het examen zal worden afgenomen.

4.7 Onvoorziene omstandigheden centraal examen

Indien door onvoorziene omstandigheden het centraal examen in één of meer vakken aan één of meer scholen niet op de voorgeschreven wijze kan worden afgenomen, beslist de Minister hoe dan moet worden gehandeld.

4.8 Verhindering centraal examen

4.8.1 Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de teamleider, is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak aanwezig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen te voltooien.

4.8.2 Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer de kandidaat het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt de kandidaat in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van de Staatsexamencommissie zijn examen te voltooien.

4.8.3 De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de examensecretaris aan bij de voorzitter van de desbetreffende Staatsexamencommissie. In dat geval deelt de examensecretaris mede welke cijfers de kandidaat voor het schoolexamen en het eventueel reeds afgelegde gedeelte van het centraal examen heeft behaald, alsmede, wanneer zich dat voordoet:

a. dat ten behoeve van de kandidaat op grond van artikel 3.55 van het Uitvoeringsbesluit, eerste lid, toestemming is verleend dat met betrekking tot het vak Nederlandse taal- en letterkunde dan wel tot het vak Nederlandse taal of tot enig vak, waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is, wordt afgeweken van de voorschriften gegeven bij of krachtens dit besluit;
b. dat ten behoeve van de gehandicapte kandidaat op grond van artikel 3.54 van het Uitvoeringsbesluit, eerste lid, toestemming is verleend dat de kandidaat het centraal examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan zijn mogelijkheden.

4.8.4 Na afloop van het derde tijdvak deelt de Staatsexamencommissie het resultaat mede aan de examensecretaris.

4.9 Onregelmatigheden centraal examen

4.9.1 Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het examen aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, kan de teamleider maatregelen nemen.

4.9.2 De maatregelen bedoeld in het eerste lid die al dan niet in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, kunnen zijn:

a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het centraal examen;
b. het ontzeggen van deelname of de verdere deelname van een of meer zittingen van het centraal examen;
c. het ongeldig verklaren van één of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het centraal examen;

d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de teamleider aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen bedoeld in de vorige volzin betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen, legt de kandidaat dat examen af in het volgende tijdvak van het centraal examen.

4.9.3 Alvorens een beslissing ingevolge het tweede lid wordt genomen, hoort de teamleider de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De teamleider deelt zijn beslissing mede aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in het vierde lid. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de wettelijk vertegenwoordigers van de kandidaat, indien deze minderjarig is, alsmede aan de inspectie.

4.9.4 De kandidaat kan tegen een beslissing van de teamleider in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag van de school in te stellen Commissie van Beroep. Van de Commissie van Beroep mag de betreffende teamleider geen deel uitmaken. Het beroep wordt binnen drie werkdagen nadat de beslissing schriftelijk ter kennis van de kandidaat is gebracht, schriftelijk bij de Commissie van Beroep ingediend. De Commissie van Beroep stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken op het beroep, tenzij zij de termijn met redenen omkleed heeft verlengd met ten hoogste twee weken. De Commissie van Beroep stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het centraal examen af te leggen, onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De Commissie van Beroep deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, de teamleider en aan de inspectie.

Artikel 5. Uitslag, herkansing en diplomering

5.1 **Eindcijfer eindexamen**

5.1.1 Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.

5.1.2 De examinator bepaalt het eindcijfer voor een vak op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Is dit gemiddelde niet een geheel getal, dan wordt het, indien de cijfers achter de komma 45 of minder zijn, naar beneden afgerond en indien deze 50 of meer zijn, naar boven afgerond.

5.2 Vaststelling uitslag

5.2.1 De directeur en de examensecretaris stellen de uitslag vast met inachtneming van het bepaalde in artikel 5.3.

5.2.2 De directeur en de examensecretaris stellen uit alle eindcijfers van de vakken waarin de kandidaat examen heeft afgelegd een lijst op, zodanig dat de op deze lijst vermelde vakken een eindexamen vormen, waarop de in artikel 5.3 bedoelde uitslagbepaling kan worden toegepast.

5.2.3 Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen, betrekken de directeur en de examensecretaris een of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de uitslag. Dit is slechts mogelijk indien de kandidaat examen doet in meer dan het aantal voorgeschreven examenvakken.

5.3 Uitslag

5.3.1 mavo

De kandidaat die het eindexamen van een leerweg in het vmbo heeft afgelegd, is geslaagd indien:

a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
b. het eindcijfer voor het vak Nederlands een 5 of hoger is;
c. de kandidaat onverminderd onderdeel b:
    i. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of hoger en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger heeft behaald;
    ii. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfers is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger waarvan tenminste één 7 of hoger heeft behaald;
    iii. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of hoger waarvan ten minste één 7 of hoger heeft behaald;
d. de kandidaat voor geen van de onderdelen een lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald;
e. de kandidaat voor de vakken lichamelijke opvoeding en kunstvakken inclusief culturele en kunstzinnige vorming de kwalificatie ‘voldoende’ of ‘goed’ heeft behaald;
f. de kandidaat voor het profielwerkstuk de kwalificatie ‘voldoende’ of ‘goed’ heeft behaald.

5.3.2 havo/vwo

De kandidaat die eindexamen vwo of havo heeft afgelegd, is geslaagd indien:

a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
b. er voor een van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, B of C als eindcijfer 5 of

meer is behaald en voor het andere vak dan wel andere hier genoemde vakken als eindcijfer 6 of meer is behaald;

c. de kandidaat onverminderd onderdeel b:
    i. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of hoger en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
    ii. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
    iii. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
    iv. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt;
d. voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald; en
e. voor het vak lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald.
f. het vak wiskunde heeft afgerond, ofwel het schoolexamen rekenen heeft gemaakt.
g. voor geen van de onderdelen van het combinatiecijfer lager dan een 4 heeft behaald. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van één vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming en het profielwerkstuk.

5.3.3 De kandidaat die eindexamen heeft afgelegd en die niet voldoet aan de voorwaarden, zoals genoemd in artikel 5.3.1 of artikel 5.3.2., is afgewezen, behoudens de mogelijkheid tot herkansing, bedoeld in artikel 5.4.

5.4 Herkansing centraal examen

5.4.1 Zodra de uitslag volgens artikel 5.3 is vastgesteld, deelt de teamleider of diens plaatsvervanger deze tezamen met de eindcijfers aan iedere kandidaat mede. De teamleider wijst de kandidaat op het recht van herkansing zoals bepaald in artikel 5.4.2 t/m 5.4.4..

5.4.2 De kandidaat heeft het recht in het tweede tijdvak deel te nemen aan de herkansing van het centraal examen in één vak dat bij de bepaling van de uitslag is betrokken. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen. De kandidaat doet een schriftelijk verzoek tot herkansing aan de directeur vóór een door de directeur te bepalen dag en tijdstip.

5.4.3 Door het vragen van een herkansing wordt de uitslag een voorlopige. De kandidaten die herkansing vragen leveren de cijferlijst, bedoeld in artikel 5.5, in bij de examensecretaris.

5.4.4 Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld met overeenkomstige toepassing van artikel 5.3 en aan de kandidaat medegedeeld.

5.5 Diploma en cijferlijst

5.5.1 De directeur reikt aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd een lijst uit waarop zijn vermeld: de cijfers en beoordelingen voor het schoolexamen, de cijfers voor het centraal examen, de eindcijfers voor de examenvakken, alsmede de uitslag van het eindexamen.

5.5.2 De directeur reikt aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat een diploma uit waarop alle vakken zijn vermeld die bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken.

5.5.3 Indien een kandidaat examen heeft afgelegd in meer dan het conform artikel 2.3 en 2.4 voorgeschreven aantal vakken, worden de eindcijfers van de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken vermeld op de cijferlijst, tenzij de kandidaat daartegen bezwaar heeft.

5.5.4 De Minister stelt de modellen van de cijferlijst vast.

5.5.5 De directeur en de examensecretaris tekenen de diploma's en de cijferlijsten.

5.5.6 Cum Laude:

5.5.6.1 mavo

Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen mavo met toekenning van het judicium cum laude indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:

a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de (afgeronde) eindcijfers voor:
    i. vakken Nederlandse taal, Engelse taal en maatschappijleer, en de algemene vakken van het profieldeel; en
    ii. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld.
b. ten minste het eindcijfer 6 voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling conform artikel 5.3.1.

5.5.6.2 havo

Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen havo met toekenning van het judicium cum laude indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:

a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de (afgeronde) eindcijfers voor:
    i. de vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, het eindcijfer berekend op grond van artikel 4.30, eerste lid van het Uitvoeringsbesluit, en de vakken van het profieldeel, en
    ii. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld.
b. ten minste het eindcijfer 6 voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling conform artikel 5.3.2..

5.5.6.3 vwo

Een kandidaat is geslaagd voor het eindexamen vwo met toekenning van het judicium cum laude indien zijn examen voldoet aan de volgende voorschriften:

a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0, berekend op basis van de (afgeronde)
b. eindcijfers voor:
c. de vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, het eindcijfer berekend op grond van artikel 4.30, eerste lid van het Uitvoeringsbesluit, en de vakken van het profieldeel; en
d. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld.
e. ten minste het eindcijfer 7 voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling conform artikel 5.3.2..

5.6 **Examendossier**

5.6.1 De directeur reikt aan de definitief voor het eindexamen afgewezen kandidaat die de school verlaat een definitieve cijferlijst uit, waarop zijn vermeld:

a. alle cijfers voor het schoolexamen en de cijfers voor het centraal examen
b. de titel en de beoordeling van het profielwerkstuk;
c. de beoordeling van de vakken kunstvakken incl. ckv en lichamelijke opvoeding 1 (mavo) en lichamelijke opvoeding (havo/vwo).

5.6.2 Deze cijferlijst vormt het examendossier.

Artikel 6. Overige bepalingen

6.1 **Gegevensverstrekking aan de Minister**

Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de uitslag stuurt het bevoegd gezag aan de Minister en aan de inspectie een lijst waarop voor alle kandidaten zijn vermeld:

a. de vakken waarin examen is afgelegd;
b. de cijfers van het schoolexamen;
c. de cijfers van het centraal examen;
d. de eindcijfers;
e. de uitslag van het eindexamen.

6.2 **Bewaren (school)examenwerk**

Het schriftelijke schoolexamenwerk wordt bewaard tot en met de aanvang van het schooljaar volgend op het schooljaar waarin de kandidaat de school verlaten heeft. Op verzoek van de examinator kan het schriftelijke schoolexamenwerk bij het examensecretariaat in bewaring worden gegeven. De examinator dient het werk aan te bieden in een envelop waarop staat vermeld om welk SE-werk het gaat, de naam van de docent, de lesgroep en het schooljaar waarin het werk is afgenomen.
Het werk van het centraal examen der kandidaten en de lijsten bedoeld in artikel 6.1 worden gedurende *zes* maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de directeur, ter inzage van de belanghebbenden. Het gemaakte werk wordt na afloop van deze periode vernietigd.
Dezelfde bewaartermijn geldt voor niet-schriftelijk schoolexamenwerk in ieder geval voor de ingevulde beoordelingsmodellen.

Artikel 7. Voorlichting

7.1 De kandidaten (mavo 3, mavo 4, havo 4, havo 5, vwo 4, vwo 5 en vwo 6) krijgen het Examenreglement en het Programma van Toetsing en Afsluiting uitgereikt.

7.2 De wettelijke vertegenwoordigers zullen tijdens een voorlichtingsbijeenkomst geïnformeerd worden over de gang van zaken in het examenjaar.

7.3 Na afsluiting van het schoolexamen wordt een voorlichtingsbijeenkomst gehouden voor de examenkandidaten over de gang van zaken tijdens het centraal examen. Deze instructie wordt hen daarbij ook schriftelijk verstrekt. Dit boekje bevat ook een overzicht van de tijdens het CE toegestane hulpmiddelen.

Artikel 8. Duplicaten van diploma's en cijferlijsten

8.1 Duplicaten van diploma's en cijferlijsten worden niet verstrekt.

8.2 Een schriftelijke verklaring dat een (verloren gegaan) diploma of cijferlijst is verstrekt, welke verklaring dezelfde waarde heeft als dat document, kan uitsluitend door DUO (gevestigd in Groningen) worden verstrekt.

Artikel 9. Slotbepaling

In alle gevallen waarin deze regeling niet voorziet, beslist de directeur.

Aldus vastgesteld door de directeur/bestuurder namens het bevoegd gezag van het Erasmus College te Zoetermeer, 6 juli 2026.